

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)

Bolu Abant İzzet Baysal University

Journal of Faculty of Education

2025, 25(2), 1333– 1346. [https://dx.doi.org/ 10.17240/aibuefd.2025..-1557918](https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2025..-1557918)

Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri Eğitimi Üzerine Bir Alanyazın Çalışması

A Literature Review on Computer-Assisted Interpreter Training*

Onur KÖKSAL¹ , Beyza Nur ZORLU²

Geliş Tarihi (Received): 29.09.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 05.05.2025 **Yayın Tarihi (Published):** 15.06.2025

Öz: Sözlü çeviri sırasında kullanılan ekipmanlardan, eğitim materyallerine kadar teknoloji, eğitim sürecine büyük ölçüde dahil olmuştur. Teknolojinin kullanımı, özellikle yabancı dil olarak İngilizce dil öğretimi bağlamında birçok çalışma kapsamında araştırılmış ve incelenmiş olsa da teknolojinin sözlü çevirmen eğitimi üzerindeki etkisi konusunda literatürde bir boşluk olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma, sözlü çeviri eğitiminin teknolojiyle nasıl uyumlu hale geldiğini inceleyen araştırmaları konu edinerek bir alanyazın incelemesi sunmaktadır. Çalışma kapsamındaki araştırmalar, özellikle Avrupa ülkelerinde bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitimi (Computer Assisted Interpreter Training) üzerine yapılan pedagojik araştırmalarda istikrarlı bir artış olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda araştırma nesnesi, temelde Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri Eğitimi (CAIT) konu olarak ele alan çalışmalardır. Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri Eğitimi, öğretim stratejilerine sunduğu yeni bakış açısıyla ve öğrenme materyallerine erişimi çeşitlendirmesi ile sözlü çeviri eğitiminin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Çalışmalardan elde edilen bulgular, sözlü çeviri eğitiminde teknolojinin avantajlarının dezavantajlarından daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, teknolojinin sözlü çeviri eğitimine katkıda bulunduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte, teknoloji odaklı eğitime sağlam bir teorik zemin oluşturulması ve farklı dil bağlamlarında kullanılan teknolojilerin eğitmen ve öğrenci üzerindeki etkilerinin incelenmesi amacıyla daha fazla deneysel araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Deneysel araştırmanın, sistematik bir bilgidен ziyade büyük ölçüde eğitmenin kişisel deneyimine ve inançlarına dayanan sözlü çeviri eğitiminde ilerleme sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sözlü Çeviri, Teknoloji, Sözlü Çevirmen, Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri, Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri Eğitimi

&

Abstract: Technology has become a major part of the training process, from the equipment used during interpreting to the training materials, and interpreter training has become unthinkable without the use of technology. Although the use of technology has been investigated and examined in many studies, especially in the context of teaching English as a foreign language, a gap has been identified in the literature on the effect of technology in interpreter training. This study aims to present a literature review by examining how interpreting training is compatible with technology. The studies within the scope of the study show that there is an increase in pedagogical research on Computer-Assisted Interpreter Training (CAIT), especially in European countries. In this context, the research object is basically the studies that take Computer-Assisted Interpreter Training (CAIT) as a subject. Computer-Assisted Interpreter Training contributes to the training of the student with its new perspective on training strategies and diversification of access to learning materials. The findings show that the advantages of technology in interpreting training outweigh its disadvantages. Based on the studies, it has been concluded that technology contributes to interpreter training. However, more empirical research is needed to establish a solid theoretical basis for technology-focused interpreter training and to examine the effects of technology used in different language contexts on the instructor and the student. It is believed that empirical research will improve interpreter training, which is largely based on the instructor's personal experience and beliefs rather than systematic knowledge.

Keywords: Interpreting, Technology, Interpreter, Computer-Assisted Interpreting, Computer-Assisted Interpreter Training

Atıf/Cite as: Köksal O., Zorlu, & B. N. (2025). Bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitimi üzerine bir alanyazın çalışması. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 1333-1346, [https://dx.doi.org/ 10.17240/aibuefd.2025..-1557918](https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2025..-1557918).

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University– Bolu

*Bu çalışma, 4. Uluslararası Eğitimde ve Kültürde Akademik Çalışmalar Sempozyumu çerçevesinde sözlü olarak sunulmuştur.

¹ Prof. Dr., Onur KÖKSAL, Selçuk Üniversitesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, onurkoksal@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0798-3620

² Sorumlu Yazar: Arş. Gör., Beyza Nur ZORLU, Selçuk Üniversitesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, beyzanur.zorlu@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3658-3845

1. GİRİŞ

Teknoloji, günümüzde sözlü çeviri eğitiminde büyük ölçüde var olan bir yeniliktir. Bu bakımdan teknolojinin bir parçası olan bilgisayar destekli sözlü çeviri, öğrencilere bireysel pratik yapmaları amacıyla rehberlik sağlayarak sözlü çeviri eğitiminin kalitesini ve etkililiğini artırmaktadır (Sandrelli ve Jerez, 2007). En geniş anlamıyla bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitimi veya CAIT, öğretim ve öğrenimin bazı yönlerini desteklemek veya geliştirmek için teknolojinin kullanımı anlamında gelmektedir (Yenkimaleki ve Van Heuven, 2023).

Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri Işığında Eğitim

Fritella'ya (2021) göre bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitimi, öğrencilerin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine yönelik sistematik bir yaklaşım olarak eğitimi desteklemek amacıyla temelde teknolojiyi (yalnızca bilgisayar değil) kullanmaktır. Bu tanım doğrultusunda, bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitimi aşağıdaki özellikleri içermelidir:

- 1.) Bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitimi, kapsamlı bir kavramsallaştırma ve planlama içermektedir.
- 2.) Bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitiminin temel amacı, son teknolojilerin kullanılmasıyla öğretim kalitesini iyileştirmek, öğrencilerin performanslarını güçlendirmek ve/veya öğrenme deneyimlerini artırmaktır.
- 3.) Bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitiminin odağında, belirli öğrenme ihtiyaçlarının karşılanabilmesinin teknoloji yoluyla gerçekleştirilmesi bulunmaktadır.
- 4.) Bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitiminde yalnızca bilgisayar değil; birçok teknolojik aracın kullanımı söz konusudur.

Yukarıda belirtilen özelliklerden hareketle günümüzde oldukça önem kazanan bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitimi, özellikle yirminci yüzyılın son on yılı için bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Teknolojinin hızla gelişmesi ve internetin artan kullanımı göz önüne alındığında, Avrupa'daki konferans çevirmenliği eğitimlerinde bilgisayar destekli teknolojilerin giderek daha fazla kullanıldığı görülmüştür. Bu gözlemler, Çin'de de teknoloji odaklı eğitimlerin gelişmesine yol açmış ve Avrupa'daki gelişmeler sırasıyla takip edilmiştir (Xu ve Deng, 2015; Prandi, 2023).

Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri Uygulaması

Bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitiminin desteklenmesi ve gelişimi birçok yönde olmuştur. Bahsedilen teknolojik yenilikler arasında bireysel kullanım için geliştirilen dijital araçlardan (sözlü çeviri yazılımları gibi), üç boyutlu sanal öğrenme ortamlarından ve dijital not alma kaleminden bahsedilebilir (Braun vd., 2013; Braun vd., 2020). Bu yenilikler, "süreç öncesinde kullanılan teknolojik araçlar" ve "süreç sırasında kullanılan teknolojik araçlar" şeklinde iki gruba ayrılmaktadır:

Süreç öncesinde kullanılan teknolojik araçlar, sözlü çevirmenin çeviri eylemi öncesinde konuşma metnini inceleyerek teknik terimlere ya da uzmanlık alan konularına bakmasına olanak veren araçlar olarak ifade edilmektedir. Süreç öncesinde teknik terimler ve uzmanlık alanları hakkında bilgi edinmek için kullanılabilecek olan araçlara LookUp, Interplex UE ve InterpretBank örnek verilebilir.

Süreç sırasında kullanılan teknolojik araçlar ise, sözlü çeviri türüne göre değişiklik göstererek ardıl çeviride Evernote, Sky Wifi Smartpen, Echo Smartpen ve PenSupremacy gibi not almayı kolaylaştıran araçlar şeklinde; eşzamanlı çeviride ise kulaklık, Microsoft Teams, Zoom, Verspeak, SpeakUs, Interprefy, Voiceboxer, Interactio gibi simultane çeviri platformları ve araçları şeklinde dikkat çekmektedir (Costa, Corpas-Pastor ve Duran-Munes, 2014).

Dil hizmetleri pazarının genişlemesi ve sözlü çeviri hizmetlerine olan talebin artmasıyla birlikte, bu alanda eğitime duyulan ihtiyaç artmaktadır. Eğitim programlarının geliştirilmesi sorunsalı ile sözlü çeviri eğitimiyle ilgili literatürde de istikrarlı bir artış olmuştur (Mikkelsen ve Jourdenais, 2015; Wang vd., 2018;

Yenkimaleki ve van Heuven, 2023). Araştırmacılar, sözlü çeviri eğitimi sürecinde gerçekleşen teknolojik gelişmeleri; nicel, nitel ve karma metodolojiler ile incelemiştir (Deysel ve Lesch, 2018; Fantinuoli ve Prandi, 2018; Frittella, 2019b; Seeber ve Luchner 2020). Bu doğrultuda, alanda yeni eğitim fırsatlarının sağlanması amacıyla yapılan araştırmalar sayesinde üniversitelerin çeviribilim bölümlerinde yeni bir müfredatın geliştirilmesi konusunda giderek uzmanlaşıldığı görülmektedir.

Literatür Taraması

Mehmet Şahin ve Şeyda Eraslan'ın ortak projeleri olan TÜBİTAK destekli "Sanal Dünyalarda Sözlü Çeviri ve Sözlü Çeviri Eğitimi" başlıklı proje kapsamında, Türkiye'deki sözlü çeviri eğitimi uygulamalarındaki eksiklikler ve beklentiler incelenerek yeni bir öğrenme ve öğretme ortamının yaratılmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür (Şahin ve Eraslan, 2017). Alanda yürütülen çeşitli çalışmalara rağmen, bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitimi konusunda hala doldurulması gereken boşlukların olduğu görülmektedir (Pan et al., 2017; Wang 2023). Pek çok sayıda araştırmacı, sözlü çevirmenlerin ve eğitmenlerin karşılaştıkları sorunları ele almalarına yardımcı olmak için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğunu vurgulamıştır (Yan vd., 2018).

Ders içeriği açısından, resmi sözlü çeviri eğitimi büyük ölçüde dil konsolidasyonunu, alan bilgisini, kültür edincini, sözlü çeviri kuram ve tekniklerini, mesleki etik bilgisini sözlü çeviri uygulamasını içermektedir (Ren ve Huang, 2019). Ko'nun (2004) Avustralya'daki üç sözlü çeviri eğitim programında 17 sözlü çeviri eğitmeni üzerinde yaptığı anket, sözlü çeviri becerisinin yüksek düzeyde sözel ve görsel etkileşim gerektirdiğini göstermiştir. Bu nedenle, sözel ve görsel etkileşim gerektiren sözlü çeviri becerisinin günümüz teknolojisiyle desteklenerek öğrenciye kazandırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Son yıllarda, sözlü çeviri uygulamalarına ve eğitimine teknolojik gelişmeleri entegre etme girişimleri artmış ve bu nedenle bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitimi (CAIT) daha da ilgi görmeye başlamıştır. Sandrelli ve Jerez (2007), bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitiminin, 1990'ların ortalarında gelişmeye başlayan ve nispeten yeni bir çalışma alanı olduğunu belirtmiştir.

Bilgisayar destekli sözlü çevirinin önemi ve popüleritesi COVID-19 salgınıyla daha çok ivme kazanmıştır. Çevrimiçi öğrenmeye karşı duyulan ihtiyacı karşılamak ve öğrenci katılımını sağlamak amacıyla lisans düzeyinde video konferans uygulamaları gerçekleştirilmiş ve iletişim platformları (örneğin Zoom ve Microsoft Teams gibi) araçlar kullanılmıştır. Genel olarak, teknolojinin kullanımının uzaktan öğrenmeyi ve karma öğrenmeyi geliştirdiği ve eğitmen-öğrenci etkileşimini kolaylaştırdığı öne sürülmektedir (Perez ve Hodáková, 2021; Prandi, 2023).

Bununla birlikte, teknolojinin insan çevirmen eğitmenlerinin ve gerçek hayattaki otantik sözlü çeviri uygulamalarının temel rolünü tamamen değiştiremeyeceği düşünülmektedir (Chan, 2023). Bilgisayar destekli sözlü çeviri, öğretim stratejilerinde yenilik yaparak öğrenme materyallerine erişim sağlayarak ve öğretim ve öğrenme kısıtlamalarına yönelik çözümlerin geliştirilmesini teşvik ederek sözlü çeviri pedagojisinin gelişimine katkıda bulunmuştur (Frittella, 2021; Wang, 2023).

Hızla değişen teknoloji, sözlü çeviri eğitiminde giderek daha önemli bir rol oynarken, bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitiminde kullanılan teknolojilere ve bu teknolojilerin öğretim ve öğrenme üzerindeki etkilerine odaklanan kapsamlı bir inceleme eksikliği bulunmaktadır. Bu doğrultuda, sözlü çeviri eğitimindeki teknolojik eğilimlerin ve gelişmelerin araştırmacı perspektifinden nasıl ilerlediği keşfetmek amacıyla yürütülen bu çalışma, 2022-2024 yılları arasında bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitimi üzerine yapılan İngilizce dilindeki çalışmaları gözden geçirmeyi, bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitiminin temel özelliklerini ve eğilimlerini vurgulamayı ve gelecekteki araştırmalar için değerli bir öneride bulunmayı amaçlamaktadır.

2. YÖNTEM

Çalışmanın amacı bilgisayar destekli çeviri eğitimi üzerine yapılan incelemeleri belirleyerek sözlü çeviri eğitimindeki teknolojik eğilimleri keşfetmektir. Diğer disiplinlerden farklı olarak sözlü çeviri eğitimi ile ilgili çalışmalarda tek bir atıf dizini bulunmamaktadır. Bu nedenle, makaleler tek bir atıf dizinine göre seçilmiş olup 2022-2024 döneminde yayınlanan ilgili çalışmalar çeşitli veri tabanlarından toplanmıştır.

Literatür tarama sürecinde kullanılan anahtar sözcükler arasında “computer-assisted”, “technology”, “interpreting” ve “interpreter training” yer almıştır. Beş çalışmanın dördü, Çin odağında gerçekleştirilmiştir. Nitel metodolojiyle yürütülen bu çalışmada, belgesel tarama olarak da bilinen doküman analizine yer verilmiştir. Doküman analizi, araştırma sorusuna uygun olarak kaynağı inceleme ve değerlendirme sürecidir (Karasar, 2005). Doküman analizi, hem basılı hem de çevrimiçi ortamda gerçekleştirilebilmektedir. Çalışmalar bütüncül bir bakış açısı ile değerlendirilmiştir.

İncelenecek olan çalışmalar aşağıdaki gibidir:

Tablo 1.

Araştırmada İncelenen Bilimsel Çalışmalar

1. Chan, V. (2023). Investigating the impact of a virtual reality mobile application on learners' interpreting competence. *Journal of Computer Assisted Learning*, 39(4), 1242-1258.
2. Chan, V. (2022). Using a virtual reality mobile application for interpreting learning: listening to the students' voice. *Interactive Learning Environments*, 1-14.
3. Tahraoui, A. (2022). Teaching sight and bilateral interpreting online: students' perceptions of teacher feedback. *Texte Livre*, 15, e39545.
4. Tian, S., & Yang, W. (2024). Modeling the use behavior of interpreting technology for student interpreters: An extension of UTAUT model. *Education and Information Technologies*, 29(9), 10499-10528.
5. Yan, D., & Fan, Q. (2022). Online informal learning community for interpreter training amid COVID-19: A pilot evaluation. *PLoS One*, 17(11), e0277228.

Çalışmalar aşağıdaki kriterlere göre seçilmiştir:

1. Makalelerin akademik çalışmalarda ortak bir dil olan İngilizce dilinde yazılmış olması.
2. Makalelerin tamamının erişime açık olması,
3. Makalelerin bilgisayar destekli sözlü çeviri eğitimi üzerine yazılmış olması,
4. Makalelerin 2022-2024 yılları arasında yayınlanmış olması.

Bu doğrultuda makalelerin nitelikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 2.

Araştırmada İncelenen Bilimsel Çalışmaların Dil, Erişim, Araştırma Nesnesi ve Yayın Trihi Bakımından Değerlendirilmesi

Makalenin Adı	Makale Dili	Makaleye Erişim	Makalenin Araştırma Nesnesi	Yayın Tarihi
Investigating the impact of a virtual reality mobile application on learners' interpreting competence	İngilizce	Açık Erişim	Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri Eğitimi	2023
Using a virtual reality mobile application for interpreting learning: listening to the students' voice	İngilizce	Açık Erişim	Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri Eğitimi	2022
Teaching sight and bilateral interpreting online: students' perceptions of teacher feedback	İngilizce	Açık Erişim	Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri Eğitimi	2022
Modeling the use behavior of interpreting technology for student interpreters: An extension of UTAUT Model	İngilizce	Açık Erişim	Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri Eğitimi	2024
Online informal learning community for interpreter training amid COVID-19: A pilot evaluation.	İngilizce	Açık Erişim	Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri Eğitimi	2022

Çalışmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir:

- 1.) Yalnızca İngilizce dilinde yazılmış makaleler çalışma kapsamında dahil edilmiştir.
- 2.) Makaleler yalnızca erişime açık olanlarla sınırlandırılmıştır.
- 3.) Yalnızca 2022-2024 yılları arasında yayınlanan makaleler incelenmiştir.

3. BULGULAR ve TARTIŞMA

Investigating the impact of a virtual reality mobile application on learners' interpreting competence başlıklı birinci makale, Journal of Computer Assisted Learning adlı dergide 2023 yılında yayınlanmıştır. Bu araştırma, sözlü çevirmen eğitiminde karşılaşılan zorlukları, teknolojik çağda öğrenme ihtiyaçlarındaki değişiklikleri, COVID-19 salgınının neden olduğu eğitim paradigması değişimini, sanal gerçeklik (VR) ve mobil teknolojilerin birleştirilmesine yönelik çalışmaların eksikliğini ve sözlü çeviri eğitimine teknolojinin dahil edilmesini güncel çalışma konuları olarak öne sürmüştür. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, "Sanal Sözlü Çevirmenlik Uygulaması" adlı iki yönlü İngilizce-Çince ve Çince-İngilizce sözlü çeviri eğitimi için mobil tabanlı bir sanal gerçeklik ortamının öğrenciler üzerindeki etkisi şeklinde sunulmuştur. Bu uygulama, her iki sözlü çeviri modunu (eşzamanlı-ardıl), videolu dersleri ve çevrimiçi geri bildirim platformunu kapsayan çeşitli öğrenme kaynaklarını içermektedir.

Çalışmada, ana dili Çince olan ve ikinci/yabancı dil olarak İngilizce (ESL/EFL) konuşan otuz bir lisans öğrencisi yer almıştır. Veriler, hem ön test hem de son test yapılarak toplanmıştır. Ana dili Çince olan otuz bir ikinci/yabancı dil (English as a Second Language/English as a Foreign Language) lisans öğrencisi, uygulamayı bireysel olarak kullanmıştır. Veriler, ön test ve son test yoluyla toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre, "Sanal Sözlü Çevirmenlik Uygulaması" adlı modelin sözlü çeviri eğitiminde yer alması, öğrencilerin sözlü çeviri performanslarını önemli ölçüde artırmıştır.

Sanal gerçekliğin sözlü çeviride kullanılması ile ilgili benzer bir çalışma Ritsos ve diğerleri (2012) tarafından yürütülmüştür. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, sözlü çevirmenler sanal gerçeklikle donatılmış çeviri sisteminin faaliyete geçmesinin süreci kolaylaştırdığını ve gelecekte sürekli olarak çevirmenler tarafından başvurulabilecek bir araç olabileceğini ifade etmiştir. Buna ek olarak, Zuang ve Liu'nun 2024 yılında gerçekleştirdiği çalışmada da, sanal gerçekliğin öğrencilerin sözlü çeviri yapma konusunda duydukları endişeyi önemli ölçüde azalttığı sonucuna varılmıştır. Bu çalışmalar da, inceleme dahilinde bulunan *Investigating the impact of a virtual reality mobile application on learners' interpreting competence* başlıklı makalenin bulgularını destekler niteliktedir.

Using a virtual reality mobile application for interpreting learning: listening to the students' voice adlı ikinci makale, *Interactive Learning Environments* başlıklı dergide 2022 yılında yayınlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, birinci makaledeki amaca benzer nitelikte İngilizce-Çince ve Çince-İngilizce sözlü çeviri eğitimi için Sanal Sözlü Çeviri Uygulamasının (VIP) faydaları ve kısıtlamaları hakkındaki öğrenci görüşlerini incelemektir. Otuz bir Çinli üniversite öğrencisi ile birlikte derinlemesine bir analiz gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda belirlenen altı fayda türü şu şekildedir: Sözlü çeviri ve dil yeterliliği, otantik ve sürükleyici öğrenmeyi destekleyen sözlü çeviri uygulamaları, öğrenme esnekliği ve verimliliği, öğrenmeyi deneyimleme, bilişsel gelişim, duygusal gelişim.

Bu altı fayda türü doğrultusunda öğrencilerin büyük bir kısmı Sanal Sözlü Çeviri Uygulaması modelini; sözlü çeviri edincini ve dil yeterliliğini geliştirmek, kolayca erişilebilen ve stres içermeyen bir öğrenme deneyiminden faydalanmak, bağımsız öğrenmeyi ve eleştirel düşünmeyi geliştirmek için yararlı bir araç olarak gördüklerini ifade etmiştir.

Benzer bir çalışma, Chan tarafından 2024 yılında yürütülen *Investigating students' perceptions of the use of a multifunctional mobile-based virtual reality application for English/Chinese interpreting learning* başlıklı makaledir. Öğrencilerin algılarından yola çıkılarak yapılan bu çalışmada, sanal gerçeklik teknolojisinin sürükleyici öğrenme fırsatını sunarak öğrencileri gerçek çalışma koşullarına hazırladığı görülmüş ve öğrencilerde öğrenme kaygısını hafiflettiği sonucuna varılmıştır. Cao'nun 2024 yılında yaptığı çalışmada da benzer bir şekilde, sanal gerçekliğin öğrenciler üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmaya göre, öğrencilerin sanal gerçeklik yolu ile sözlü çeviri yapmasının yalnızca sözlü çeviri performanslarını olumlu yönde etkilemesi değil, aynı zamanda öz değerlendirme yeteneklerini güçlendirmesi ve sözlü çeviriye olan ilgilerini artırması da bulgular arasında yer almıştır.

Teaching sight and bilateral interpreting online: students' perceptions of teacher feedback başlıklı makale ise, *Texto Livre* adlı dergide 2022 yılında yayınlanmıştır. Çalışma, yazılı metinden sözlü çeviri ve ikili görüşme çevirisi derslerinde öğrencilerin hocalar tarafından çevrimiçi olarak sağlanan geri bildirimlere ilişkin algılarını anlamaya yönelik yürütülmüştür. Öğrenci merkezli bir bakış açısı sunulan incelemede, 95 lisans öğrencisine bilişsel ve psikolojik bağlamda sorulan sorular ile bir anket uygulaması yapılmıştır. Araştırma bulguları, öğrencilerin çevrimiçi geri bildirimlere karşı farklı tercihleri, ihtiyaçları ve duygusal tepkileri olduğunu göstermiştir.

Bununla birlikte, çalışmadan elde edilen bulgulara göre, çevrimiçi eğitimde verilen geri bildirimin değerli olduğu ve öğrencilerin çoğunun duygusal ihtiyaçlarını karşıladığı görülmüştür. Bu doğrultuda, teknolojik gereksinimlerle uyumlu olacak şekilde uzaktan sözlü çeviri eğitimi verilmesini ve çevrimiçi geri bildirim sürecini destekleyen çalışmalar yürütmenin dikkate alınması gerektiği öne sürülmüştür.

İnceleme kapsamına giren *Teaching sight and bilateral interpreting online: students' perceptions of teacher feedback* başlıklı makalenin bulgularının aksine, Roziner ve Shlesinger'in 2010 yılında yaptığı çalışmada, uzaktan sözlü çeviride en az seviyede olumlu geri bildirim verildiği görülmüştür, dolayısıyla bu durum çevirmenlerin uzaktan sözü çeviriye olan bakış açısında olumsuz bir etkiye yaratmıştır. Benzer bir çalışma, Zorlu ve Özkaya Marangoz tarafından 2023 yılında yürütülmüştür. Çalışmada, profesyonel sözlü çevirmenlerin olumlu geri bildirimden duydukları memnuniyetin, yerinde veya uzaktan sözlü çeviri tercihlerini etkilediği görülmüştür. Bu doğrultuda, psikolojik olarak takdir edilmenin sözlü çeviride büyük öneminin olduğu sonucunda varılmıştır.

Modeling the use behavior of interpreting technology for student interpreters: An extension of UTAUT model adlı dördüncü makale, Education and Information Technologies başlıklı dergide 2024 yılında yayınlanmıştır. Çalışmada, sözlü çeviri teknolojisinin eğitimine dahil etme konusuna odaklanılmıştır. Bu doğrultuda, çalışmada teknoloji kabul ve kullanım modeli (UTAUT) oluşturulmuştur. Bu model motivasyon, görev- teknoloji ilişkisi ve teknolojiye öz yeterlik (motivation, task-technology fit, and technology self-efficacy) olmak üzere üç temayı ön plana çıkarmaktadır. Yüz seksen iki Çinli sözlü çevirmen adayına uygulanan anket sonucunda elde edilen bulgular, öğrencilerin sözlü çeviri teknolojisini kullanımında niyetinin önemli olduğu görülmüştür. Öğrencilerin davranışsal niyetini olumlu ve önemli ölçüde etkileyen üç faktör de motivasyon, görev-teknoloji ilişkisi ve teknolojiye öz yeterlik olarak ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, temalar doğrultusunda geliştirilen UTAUT başlıklı modelin kullanımının, öğrencilerin sözlü çeviri eğitimin sürecinde olumlu sonuçlar verdiği görülmüştür.

Benzer bir çalışmanın Melicherčíková ve Dove tarafından 2021 yılında yürütüldüğü görülmüştür. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, yazılı çeviriden ziyade sözlü çeviride motive olmanın performans sözlü çeviri performansı üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Wu'nun 2016 yılında yürüttüğü çalışmada da, motive olmuş sözlü çeviri eğitimi alan öğrencilerin daha iyi performans gösterdikleri sonucuna varılmıştır.

Online informal learning community for interpreter training amid COVID-19: A pilot evaluation başlıklı beşinci ve son makale ise, PLoS One adlı dergide 2022 yılında yayınlanmıştır. Çalışma, Çin'deki bir üniversitede lisans düzeyindeki sözlü çeviri bölümü öğrenci stajyerler için çevrimiçi gayri resmi öğrenme toplulukları geliştirerek ve uygulayarak bu toplulukları sözlü çeviri eğitimine entegre etmek amacı taşıyan öncü araştırma niteliğindedir. Araştırmacı, 1,5 yıllık pilot projeye kurumdan 36 öğrenciyi katılımcı olarak belirlemiştir. Bulgular, öğrenci merkezli sözlü çeviri eğitiminin gayri resmi bir ortamda işbirlikçi ve deneyimsel aktivitelerle desteklendiğinde, öğrencilerin katılımını ve akademik başarılarını harekete geçirmesi sayesinde olumlu sonuç verdiğini göstermiştir. Bu doğrultuda, gayri resmi öğrenmenin resmi eğitimi desteklemede olumlu etkisinin olduğunu ortaya koymuştur.

Benzer bir çalışma Rosendo tarafından 2022 yılında yürütülmüştür. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, askeriye alanında sözlü çeviri konusunda hazırlık yapmak amacıyla oluşturulan sözlü çevirmen pratik yapma topluluklarının çeviri performansı üzerinde olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür. Ayrıca, Palalas tarafından 2017 yılında yürütülen çalışmada, resmi olmayan öğrenme yollarının becerilerin gelişiminde olumlu bir etkisinin olduğu gözlemlenmiştir.

4. SONUÇ

Elde edilen verilerden hareketle birinci makaleye göre, sözlü çeviri bağlamında geliştirilecek olan yeni müfredatta sanal gerçekliğin kullanımının dikkate alınması gereken bir husus olduğu söylenebilir. Birinci makale ile ilişkili olarak ikinci makaleye göre, sözlü çeviri eğitimi alan öğrencilerin sanal gerçeklik ortamında aldıkları eğitimi pozitif bir şekilde algıladıkları görülmektedir. Bu doğrultuda, öğrencilerin bilgisayar destekli çeviri eğitimine teşvik edilmesi konusunda hükümet tarafından çeşitli çalışmalar yürütülebilir.

Üçüncü makalede ise, birinci ve ikinci makaleden farklı olarak çevrimiçi çeviri eğitiminde geri bildirim vermenin öğrencinin sözlü çeviri eğitimine etkisi üzerinde durulmuştur. Elde edilen bulgulara dayanarak çevrimiçi ortamda verilen olumlu geri bildirimlerin büyük önem arz ettiği ve bildirimleri vermek için uygun bir arayüzün tasarlanmasının olumlu bir ilerleme olacağı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki dördüncü makalede, UTAUT adlı bir sözlü çeviri eğitim modelinin öğrenciler üzerindeki etkisine odaklanılmıştır. Sunulan modelin öğrencilerin motivasyonunu artırdığını ve öz yeterlilik algılarını geliştirdiğini öne süren çalışma, teknolojinin öğrencilerin sözlü çeviri eğitiminde psikolojik ihtiyaçlarına da olumlu yanıt verdiğini gözler önüne sermektedir. Bu doğrultuda, sözlü çeviri eğitimi

müfredatının psikolojik gereksinimlere olumlu yanıt veren bir model doğrultusunda geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir

Beşinci ve son makale ise, çevrimiçi gayriresmi öğrenme topluluklarının resmi eğitime katkıda bulunduğunu ileri sürerek geliştirilecek olan yeni sözlü çeviri eğitimi müfredatına resmi olmayan sosyal öğrenme topluluklarının da entegre edilmesi gerektiğine ışık tutmaktadır. Bu bakımdan, sözlü çeviri eğitiminde öğrenimin kuvvetlendirilmesi amacıyla resmi olmayan fakat sözlü çeviri ile ilişkili sosyal aktivitelere de yer verilmesinin önem arz ettiği düşünülmektedir.

Kaynakça /References

- Balkul, H. İ. (2017). Suriyeli sığınmacılara sunulan yazılı ve sözlü çeviri hizmetleri: Türkiye örnekleme ve Küresel Bakış. *International Journal of Language Academy*, 5(4) 102-112.
- Braun, S., Davitti, E., & Slater, C. (2020). 'It's like being in bubbles': affordances and challenges of virtual learning environments for collaborative learning in interpreter education. *The interpreter and translator trainer*, 14(3), 259-278.
- Braun, S., Slater, C., Gittins, R., Ritsos, P. D., & Roberts, J. C. (2013). Interpreting in Virtual Reality: designing and developing a 3D virtual world to prepare interpreters and their clients for professional practice. *New prospects and perspectives for educating language mediators*, 93-120.
- Chan, V. (2024). Investigating students' perceptions of the use of a multifunctional mobile-based virtual reality application for English/Chinese interpreting learning. *International Journal of Mobile Learning and Organisation*, 18(3), 304-322.
- Chan, V. (2023). Investigating the impact of a virtual reality mobile application on learners' interpreting competence. *Journal of Computer Assisted Learning*, 39(4), 1242-1258.
- Chan, V. (2022). Using a virtual reality mobile application for interpreting learning: listening to the students' voice. *Interactive Learning Environments*, 1-14.
- Costa, H., Corpas Pastor, G., & Durán Muñoz, I. (2014). Technology-assisted interpreting. *MultiLingual*, 143(25), 3.
- Deysel, E., & Lesch, H. (2018). Experimenting with computer-assisted interpreter training tools for the development of self-assessment skills: National Parliament of RSA. *Interpreting and technology*, 11, 61.
- Fantinuoli, C., & Prandi, B. (2018). Teaching information and communication technologies. A proposal for the interpreting classroom. *trans-kom*, 11(2), 162-182.
- Fritella, F. (2021). Computer-assisted conference interpreter training: limitations and future directions. *Journal of Translation Studies*, 1(2), 103-142.
- Frittella, F. M. (2019). Numbers: from stumbling block to training tool. Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım. Ko, L. (2004). Teaching interpreting by distance mode.
- Melicherčíková, M., & Dove, M. E. (2021). Interpreter trainees' performance-motivation, quality and assessment (an empirical study). In *Changing Paradigms and Approaches in Interpreter Training* (pp. 209- 228). Routledge.
- Mikkelsen, H., & Jourdenais, R. (Eds.). (2015). *The Routledge handbook of interpreting* (p. 456). London: Routledge.
- Palalas, A. (2017). Community and informal learning, and skills development. *Capacity building in a changing ICT Environment*, 17-26.
- Perez, E. – Hodáková, S. (2021). Translator and interpreter training during the COVID-19 pandemic: Procedural, technical and psychosocial factors in remote training. *Current Trends in Translation Teaching and Learning E*, 8, 276 – 312.
- Ren, W., & Huang, J. (2019). Interpreting Studies by Chinese Scholars (1949–2017). *Translation Studies in China: The State of the Art*, 135-162.
- Rosendo, L. R. (2022). Interpreting for the military: Creating communities of practice. *The Journal of Specialised Translation*, 37.
- Sandrelli, A., & Jerez, J. D. M. (2007). The impact of information and communication technology on interpreter training: State-of-the-art and future prospects. *The Interpreter and translator trainer*, 1(2), 269- 303.
- Seeber, K. G., & Luchner, C. D. (2020). Simulating Simultaneous Interpreting with Text: From 101 Training Model to Training Module. In *The role of technology in conference interpreter training* (pp. 129-154). Peter Lang USA.

- Şahin, M. ve Eraslan, Ş. (2017). Sözlü çeviri eğitiminde yeni yaklaşımlar: Sanal dünyalar. M. Ş. Yetkiner içinde, *Dilbilim Çeviribilim Yazıları*. Anı Yayınları, 189-202.
- Pan, J., Wang, H., & Yan, J. X. (2017). Convergences and divergences between studies on translator training and interpreter training: Findings from a database of English journal articles. *Target*, 29(1), 110-144.
- Prandi, B. (2023). *Computer-assisted simultaneous interpreting: A cognitive-experimental study on terminology*. Language Science Press.
- Ritsos, P. D., Gittins, R., Roberts, J. C., Braun, S., & Slater, C. (2012, September). Using virtual reality for interpreter-mediated communication and training. In *2012 International Conference on Cyberworlds* (pp. 191-198). IEEE.
- Rosiner, I. and Shlesinger, M. (2010), Much ado about something remote: Stress and performance in remote interpreting, *Interpreting*, 12.2, 214- 247.
- Tahraoui, A. (2022). Teaching sight and bilateral interpreting online: students' perceptions of teacher feedback. *Texto Livre*, 15, e39545.
- Tian, S., & Yang, W. (2024). Modeling the use behavior of interpreting technology for student interpreters: An extension of UTAUT model. *Education and Information Technologies*, 29(9), 10499-10528.
- Wang, Y. (2023). Artificial Intelligence technologies in college English translation teaching. *Journal of psycholinguistic research*, 52(5), 1525-1544.
- Wu, Z. (2016). Towards understanding interpreter trainees'(de) motivation: An exploratory study. *Translation & Interpreting: The International Journal of Translation and Interpreting Research*, 8(2), 13-25.
- Xu, M., & Deng, J. (2015). Integrating information and communication technology into interpreter training in china: state-of-the-art and prospect. *Chinese Journal of Applied Linguistics*, 38(2), 219-233.
- Yan, J. X., Pan, J., Wang, H., Yan, J. X., Pan, J., & Wang, H. (2018). Research on Translator Training After the New Millennium: A Corpus-Based Review of Eight Journals on Translation Studies. *Research on Translator and Interpreter Training: A Collective Volume of Bibliometric Reviews and Empirical Studies on Learners*, 39-58.
- Yan, D., & Fan, Q. (2022). Online informal learning community for interpreter training amid COVID-19: A pilot evaluation. *PLoS One*, 17(11), e0277228.
- Yenkimaleki, M., & van Heuven, V. J. (2023). Relative contribution of explicit teaching of segmentals vs. prosody to the quality of consecutive interpreting by Farsi-to-English interpreting trainees. *Interactive Learning Environments*, 31(1), 451-467.
- Zhang, R., & Liu, J. (2024). Effects and Causes of VR-Supported Interpreting Learning Environment on the Interpretation Classroom Anxiety of Student Interpreter. *Open Journal of Applied Sciences*, 14(2), 398- 410.
- Zorlu, B. N., & Özkaya Marangoz, E. (2023). Evaluation of Remote Interpreting in Terms of Stress and Burnout. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 14(28), 139-163.

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

The development of computer-assisted interpreter training has been in many ways. Among the technological innovations, interpreting softwares, three-dimensional virtual learning environments and digital note-taking pens can be mentioned (Braun et al., 2013; Braun et al., 2020). These innovations are divided into two as “technological tools used before the interpreting process” and “technological tools used during the interpreting process”.

Technological tools used before the interpreting process allow the interpreter to examine the speech text before the act of interpreting and look at technical terms or areas of expertise related. Some examples of tools that can be used to obtain information about technical terms and areas of expertise before the interpreting process are LookUp, Interplex UE and InterpretBank.

Technological tools used during the process vary according to the type of interpreting. For consecutive interpreting, there are some useful tools that facilitate note-taking such as Evernote, Sky Wifi Smartpen, Echo Smartpen and PenSupremacy. For simultaneous interpreting, platforms such as Microsoft Teams, Zoom, Verspeak, SpeakUs, Interprefy, Voiceboxer, Interactio attract attention (Costa, Corpas-Pastor, and Duran-Munes, 2014).

Researchers have examined the technological developments in interpreter training through quantitative, qualitative, and mixed methodologies (Deyssel and Lesch, 2018; Fantinuoli and Prandi, 2018; Frittella, 2019b; Seeber and Luchner, 2020). In this direction, it is seen that translation and interpreting departments are increasingly working on developing a new curriculum. Within the scope of the project titled Sanal Dünyalarda Sözlü Çeviri ve Sözlü Çeviri Eğitimi (Interpreting and Interpreter training in Virtual Worlds) supported by TÜBİTAK (The Scientific and Technological Research Council of Türkiye), which is a joint project of Mehmet Şahin and Şeyda Eraslan, studies were carried out to create a new learning environment by examining the deficiencies and expectations in interpreter training in Türkiye (Şahin and Eraslan, 2017).

Therefore, this study aims to review the articles on computer-assisted interpreter training which were written in English and published between the years 2022 and 2024. This study is thought to contribute to the field by emphasizing the new trends and developments of computer-assisted interpreter training worldwide, and to make a valuable suggestion for future research.

2. METHOD

The aim of the study is to explore new technological trends and developments by reviewing the studies conducted on computer-assisted interpreter training. Unlike other disciplines, there is no single citation index in studies on interpreter training. Therefore, the articles were not selected according to a single citation index and the relevant studies published in the 2022-2024 period were collected from various databases. The

keywords used in the data collection process are “computer-assisted”, “technology”, “interpreting” and “interpreter training”.

These studies were selected according to the following criteria:

1. Articles are written in English, which is lingua franca in academic studies,
2. Articles are open-access,
3. Articles are written on computer-assisted interpreter training,
4. Articles are published between the years 2022 and 2024.

The studies examined are as follows:

Table 1.

Reviewed Articles

1. Chan, V. (2023). Investigating the impact of a virtual reality mobile application on learners' interpreting competence. *Journal of Computer Assisted Learning*, 39(4), 1242-1258.
2. Chan, V. (2022). Using a virtual reality mobile application for interpreting learning: listening to the students' voice. *Interactive Learning Environments*, 1-14.
3. Tahraoui, A. (2022). Teaching sight and bilateral interpreting online: students' perceptions of teacher feedback. *Texte Livre*, 15, e39545.
4. Tian, S., & Yang, W. (2024). Modeling the use behavior of interpreting technology for student interpreters: An extension of UTAUT model. *Education and Information Technologies*, 29(9), 10499-10528.
5. Yan, D., & Fan, Q. (2022). Online informal learning community for interpreter training amid COVID-19: A pilot evaluation. *PLoS One*, 17(11), e0277228.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND CONCLUSION

According to the article titled *Investigating the impact of a virtual reality mobile application on learners' interpreting competence*, virtual reality in interpreter training has significantly increased the interpreting performance of students. Therefore, it can be said that the use of virtual reality is an issue that should be taken into consideration in the new curriculum.

According to the second article titled *Using a virtual reality mobile application for interpreting learning: listening to the students' voice*, which is similar to the first article, it is seen that students perceive the training they receive in the virtual reality environment positively. In this context, the government should work on encouraging students to receive computer-aided interpreter training

Unlike the first and second articles, the third article titled *Teaching sight and bilateral interpreting online: students' perceptions of teacher feedback*, emphasizes the effect of providing feedback in online interpreter training on the student. Based on the findings, it can be said that positive feedback provided in an online environment is of great importance for the students of interpreting and that designing a suitable interface for providing feedback easily can be a positive development in the field.

In the fourth article titled *Modeling the use behavior of interpreting technology for student interpreters: An extension of UTAUT model*, the effect of an interpreter training model suggested as UTAUT (Unified Theory of Acceptance and Use of Technology Model) on students is focused. The study, which finds that the model developed through technology responds positively to the psychological needs of students by increasing motivation and improving self-efficacy. In this context, it is considered important to develop the curriculum about interpreter training in line with a model that responds positively to psychological needs.

The fifth and last article titled *Online informal learning community for interpreter training amid COVID-19: A pilot evaluation*, sheds light on the need to integrate informal social learning communities into the new curriculum about interpreter training. According to the findings, it is seen that online informal learning communities contribute to formal interpreter training. In this respect, it is thought to be important to include informal but interpreting-related social activities in interpreter training in order to improve students' learning performance.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Çalışmada nitel veri toplama yöntemlerinden birisi olan doküman analizi kullanılmıştır. Bu sebepten ötürü Etik Kurul onayı alınmamıştır.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazar 1 (%60): Araştırmanın tasarlanması, yöntemin belirlenmesi, danışmanlık, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları.

Yazar 2 (%40): Veri Analizi, Raporlaştırma.

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmada bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden bağlantı mevcut değildir. Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.